

«Δεν μας νοιάζει ο μηχανισμός»

Ο υπουργός δήλωσε ακόμη ότι «δεν μας νοιάζει ο μηχανισμός, μας νοιάζει η τιμή στο ταμπλό». Η τελική τιμή. Για τον καταναλωτή ασφαλώς η τελική τιμή είναι καθοριστική. Για την οικονομική και κοινωνική πολιτική όμως ο μηχανισμός έχει τεράστια σημασία, γιατί απαντά στο ερώτημα ποιος τελικά πληρώνει την κρίση και ποιοι κερδίζουν ή/και κερδοσκοπούν, αξιοποιώντας την κρίση.

Άλλο είναι να μειώνεται η φερεγγυότητα ή να περιορίζεται μέρος των έκτακτων περιθωρίων κέρδους και άλλο να διατηρούνται οι υψηλές τιμές και το κράτος να επιστρέφει ένα μέρος τους ως επίδομα ή επιδότηση, χρηματοδοτούμενη από τον ίδιο το λαό, από το υστέρημά του.

Η κυβέρνηση προαναγγέλλει αύξηση του επιδόματος θέρμανσης, αλλά χωρίς διεύρυνση των εισοδηματικών κριτηρίων και του αριθμού των δικαιούχων. Όμως η ενεργειακή φτώχεια δεν περιορίζεται στα νοικοκυριά που βρίσκονται κάτω από τα επίσημα όρια φτώχειας. Η πολυετής ακρίβεια έχει συμπίεσει σημαντικά και τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα. Το επίδομα θέρμανσης την περίοδο 2025–2026 αφορούσε περίπου 1,17 εκατ. δικαιούχους (μοναδικά ΑΦΜ). Σε μια χώρα με περίπου 4,05 εκατ. νοικοκυριά, το μέγεθος αυτό αντιστοιχεί ενδεικτικά σε περίπου 29% του αριθμού των νοικοκυριών. Με αυτή την προσέγγιση, περίπου 7 στα 10 νοικοκυριά βρίσκονται εκτός της κάλυψης του επιδόματος. Κι όμως, παρά τη νέα μεγάλη ενεργειακή κρίση, η κυβέρνηση δηλώνει ότι δεν θα διευρύνει τα εισοδηματικά κριτήρια και τον αριθμό των δικαιούχων. Αυτό σημαίνει ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος των νοικοκυριών θα βρεθεί εκτεθειμένο χωρίς πρόσθετη εισοδηματική προστασία στη νέα αύξηση του κόστους θέρμανσης.

Την ίδια στιγμή τα φορολογικά έσοδα «αυγατίζουν», για να «διανέμονται» τα υπερπλεονάσματα με τις γνωστές τακτικές στο κυβερνητικό περιβάλλον, και οι εταιρείες πετρελαιοειδών θησαυρίζουν.

Θέρμανσης 2025-2026 ήταν περίπου 1,297 ευρώ το λίτρο. Στις 27 Απριλίου 2026, λίγο πριν λήξει η περίοδος, είχε εκτιναχθεί στα 1,742 ευρώ, λόγω μίας ακόμα κλιμάκωσης της κρίσης στον Περσικό ως συνέπεια της επιθετικής πολιτικής των ΗΠΑ. Η τιμή δηλαδή που επιλέγεται ως μέτρο σύγκρισης ήταν περίπου 34% υψηλότερη από τη μέση τιμή της περιόδου. Η πραγματική διαφορά για τους δικαιούχους του επιδόματος θέρμανσης είναι ακόμη μεγαλύτερη, καθώς η μέση τιμή των 1,297 ευρώ είναι η λιανική τιμή πριν από την αφαίρεση του επιδόματος που έλαβαν.

Και επιλέγεται η τελευταία εβδομάδα του Απριλίου, όταν ο χειμώνας έχει τελειώσει και οι αγορές πετρελαίου θέρμανσης είναι πλέον ουσιαστικά ανύπαρκτες, για να συγκριθεί με την τιμή της 15ης Οκτωβρίου, όταν εκατοντάδες χιλιάδες

νοικοκυριά αρχίζουν να γεμίζουν τις δεξαμενές τους για ολόκληρο τον χειμώνα. Έτσι μια τιμή εκκίνησης, μετά την επιδότηση, κοντά στα 1,65-1,70 ευρώ μπορεί να παρουσιαστεί ως «χαμηλότερη» από το κλείσιμο της προηγούμενης περιόδου. Σε σχέση όμως με τη μέση τιμή 1,297 ευρώ που πλήρωσαν οι καταναλωτές το 2025-2026, θα είναι αυξημένη κατά 30% περίπου. Και για όσους δεν λάβουν την επιδότηση η νέα τιμή (γύρω στα 2 ευρώ) θα είναι αυξημένη κατά 54%. Αυτή είναι η σύγκριση που έχει ουσιαστικό περιεχόμενο για το οικογενειακό εισόδημα. Και τίθεται το ερώτημα: Με κατά 30%-50% αυξημένο κόστος θέρμανσης, εκτός από τα άλλα αυξημένα κόστη διαβίωσης, πόσο θα αντέξουν τα λαϊκά νοικοκυριά ώστε να θερμάνουν το σπίτι τους; Συνεπώς πάμε για ένα ακόμα «πανευρωπαϊκό ρεκόρ φτώχειας»!

editorial

Γεωπολιτικό και γεωοικονομικό χάος

– από τον πόλεμο στο Ιράν στη σκιά ενός G2 –

Ένα μεγάλο γεωπολιτικό και γεωοικονομικό χάος ξεδιπλώνεται μπροστά μας. Δεν πρόκειται απλώς για συσσώρευση πολέμων και κρίσεων, αλλά για τον ταχύ κατακερματισμό της παλιάς παγκόσμιας τάξης, χωρίς να έχει ακόμη διαμορφωθεί μια νέα. Μαζί της εξαντλούνται πολλά από τα ερμηνευτικά σχήματα με τα οποία διαβάζαμε τον κόσμο. Η εγγενής αβεβαιότητα της «γυμνής μετάβασης» πάει μαζί με τη δυσκολία κατανόησης και πρόβλεψης. Επειδή, παρά την υπερσυσσώρευση πληροφοριών, δεν διαθέτουμε πραγματική εικόνα των δυνατοτήτων και των ορίων των μεγάλων δυνάμεων, ούτε των βαθιών αλληλεξαρτήσεων που εξακολουθούν να τις συνδέουν. Ο πόλεμος με το Ιράν έκανε φανερό ότι στρατιωτική ισχύς, ενέργεια, θαλάσσιες οδοί, τεχνολογία, εμπορικές ροές και πολιτικές συμμαχίες αποτελούν πλέον πλευρές της ίδιας σύγκρουσης.

Ένα πρώτο χαρακτηριστικό της νέας κατάστασης είναι ότι οι συγκρούσεις παύουν να αποτελούν απομονωμένα μέτωπα. Ουκρανία, Μέση Ανατολή και ευρύτερη Ευρασία αλληλοσυνδέονται όλο και περισσότερο. Παράλληλα, παλιά εδαφικά ζητήματα επανέρχονται και εμφανίζονται νέες συμμαχίες. Το Σύμφωνο της Μέκκας (Σ. Αραβία-Τουρκία-Πακιστάν) είναι ένδειξη μιας εποχής κατά την οποία ακόμη και κράτη στενά συνδεδεμένα με τις ΗΠΑ αναζητούν μεγαλύτερα περιθώρια αυτονομίας.

Έτσι ο σπονδυλωτός παγκόσμιος πόλεμος, με τα διάσπαρτα επεισόδια και κεντρικά μέτωπα, αποκτά μια νέα διάσταση. Αυξάνεται ο κίνδυνος διαφορετικές εστίες σύγκρουσης να λειτουργήσουν ως συγκοινωνούντα δοχεία. Αυτό ήδη συμβαίνει σε έναν βαθμό. Και οι παρατεταμένες στρατηγικές φθοράς μπορούν, όταν δεν επιφέρουν αποτέλεσμα, να οδηγήσουν σε κλιμάκωση και διεύρυνση των πολέμων. Ο έλεγχος της κλιμάκωσης είναι ένας μόνιμος πονοκέφαλος για όλους τους εμπλεκόμενους, είτε επιθετιστές που επιδιώκουν τη διατήρηση της παλιάς τάξης, είτε νεοεισερχόμενους ανταγωνιστές στον παγκόσμιο στίβο. Ταυτόχρονα μεταβάλλεται η ίδια η φύση του πολέμου. Η στρατιωτική ισχύς παραμένει αποφασιστική, αλλά ο πόλεμος διεξάγεται πλέον και με κυρώσεις, δασμούς, αποκλεισμούς, έλεγχο ενεργειακών και εμπορικών διαδρόμων, τεχνολογικούς περιορισμούς και ανταγωνισμό για κρίσιμες πρώτες ύλες. Η γεωοικονομία γίνεται οργανικό τμήμα της γεωπολιτικής. Οι ΗΠΑ και γενικότερα η Δύση χρησιμοποιούν εκτεταμένα κυρώσεις και τεχνολογικούς περιορισμούς απέναντι στη Ρωσία, το Ιράν και την Κίνα. Οι αντίπαλοί τους διαθέτουν όμως δικά τους μέσα πίεσης: το Ιράν μπορεί να επηρεάσει τις ενεργειακές ροές του Περσικού Κόλπου, η Ρωσία διαθέτει τεράστιους ενεργειακούς και φυσικούς πόρους, η Κίνα κατέχει κρίσιμες θέσεις στις βιομηχανικές και εμπορικές αλυσίδες και στις σπάνιες γαίες. Η οικονομική αλληλεξάρτηση, που στην εποχή της παγκοσμιοποίησης παρουσιαζόταν ως παράγοντας σταθερότητας, μετατρέπεται σε όπλο.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ λειτουργεί σαν παραμορφωτικός αλλά αποκαλυπτικός καθρέφτης της παγκόσμιας μετάβασης. Ιδιαίτερο συμβολισμό αποκτά η παρουσία του Ιρανού προέδρου Πεζεσκιάν στο βήμα του ΟΗΕ ενώ

ο πόλεμος συνεχίζεται. Απέναντι στις απειλές του Τραμπ, εμφανίζεται αποφασισμένος να υπερασπιστεί την κυριαρχία της χώρας του και να απορρίψει τον εκφοβισμό, αφήνοντας ταυτόχρονα ανοιχτή την πόρτα της διπλωματίας. Πόλεμος και διαπραγμάτευση συνυπάρχουν. Ο Τραμπ επιβάλλει συμφωνία στη Δανία για τη Γροιλανδία. Ο Λαβρόφ συναντιέται με τον Ρούμπιο, και οι συνομιλίες δεν είναι τυπικές... Ακόμη μεγαλύτερη σημασία έχει η επίσκεψη του Σι Τζινπίνγκ στις Ηνωμένες Πολιτείες και η απευθείας συνάντησή του με τον Τραμπ. Εδώ εμφανίζεται η σκιά ενός G2. Δεν συμφώνησαν ΗΠΑ και Κίνα να συγκυβερνήσουν τον κόσμο, όμως ολοένα περισσότερα μεγάλα ζητήματα του 21ου αιώνα περνούν μέσα από τη μεταξύ τους σχέση, δηλαδή συγκρούσεις ή συμφωνίες: εμπόριο, τεχνητή νοημοσύνη, ημιαγωγοί, σπάνιες γαίες, Ταϊβάν, εφοδιαστικές αλυσίδες και ενεργειακή ασφάλεια, γεωπολιτικές διευθετήσεις σε ανοικτά μέτωπα. Αναμετρώνται μεν, αλλά είναι συγχρόνως υποχρεωμένες να συνομιλούν, καθώς η πλήρης ρήξη θα είχε τεράστιο κόστος για ολόκληρη την παγκόσμια οικονομία.

Η Ευρώπη βρίσκεται μέσα σε όλα αυτά σε ιδιότυπη περικύκλωση: πιέζεται από την αλλαγή της αμερικανικής στρατηγικής, παραμένει μπλεγμένη στον πόλεμο της Ουκρανίας και στο αδιέξοδο των σχέσεων με τη Ρωσία, ενώ η Τουρκία αναβαθμίζεται ως στρατιωτική και γεωπολιτική δύναμη. Η Ευρώπη μοιάζει ανίκανη να ακολουθήσει αυτόνομη πορεία. Σέρνεται από τις ΗΠΑ γκρινιάζοντας, και επιλέγει την πολεμική οικονομία για την αναδιάρθρωσή της, εν μέσω μεγάλων πολιτικών-οικονομικών αδιεξόδων. Και η Ελλάδα βρίσκεται σε ένα από τα σημεία όπου τέμνονται όλες αυτές οι διεργασίες: Ανατολική Μεσόγειος, Βαλκάνια, Μαύρη Θάλασσα, Μέση Ανατολή. Η γεωγραφική της θέση αποκτά αυξημένη σημασία για στρατιωτικές υποδομές, ενεργειακούς και εμπορικούς διαδρόμους, λιμάνια και μεταφορές. Όμως η αύξηση της γεωπολιτικής σημασίας του ελληνικού χώρου δεν σημαίνει αυτομάτως αύξηση της ισχύος της Ελλάδας, όπως ισχυρίζεται η ιθύνουσα τάξη, προσβλέποντας σε έναν «Θόλο» προστασίας από ΗΠΑ-Ε.Ε.-Ισραήλ.

Αυτό είναι το κρίσιμο ζήτημα. Εάν η χώρα περιοριστεί στον ρόλο του διαμετακομιστικού, ενεργειακού και στρατιωτικού κόμβου, χωρίς ισχυρή παραγωγική βάση, τεχνολογική δυνατότητα και μεγαλύτερη αυτονομία στις αποφάσεις της, το εξαρτημένο μεταπρατικό μοντέλο δεν ξεπερνιέται· προσαρμόζεται στις ανάγκες της νέας εποχής, γίνεται εξάρτημα της Δυτικής συμμαχίας. Και εθελotuφλεί για τυχόν παροχή βοήθειας απέναντι στις επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας...

Σε έναν κόσμο όπου ακόμη και μεσαίες δυνάμεις επιχειρούν να αυξήσουν τους βαθμούς κυριαρχίας τους, το ελληνικό ερώτημα γίνεται συγκεκριμένο: θα μετατραπεί η αυξανόμενη στρατηγική αξία του ελληνικού χώρου σε ισχύ και δυνατότητα επιλογής της ίδιας της χώρας, ή η Ελλάδα θα γίνει σημαντικότερη για τους άλλους παραμένοντας αδύναμη για τον εαυτό της; Στη δεύτερη περίπτωση, η παγκόσμια πολυκρίση θα λειτουργήσει ως επιταχυντής –χωρίς φρένο– του Υπαρξιακού Προβλήματος της χώρας.